

Комитет против тортуре

Закључна запажања о Другом периодичном извештају Републике Србије

ПРЕЛИМИНАРНА НЕПРЕЧИШЋЕНА ВЕРЗИЈА

1. Комитет против тортуре разматрао је Други периодични извештај Србије (CAT/C/SRB/2) на свом 1304. и 1307. састанку, који су одржани 29. и 30. априла 2015. године (CAT/C/SR.1304 и CAT/C/SR.1307) и усвојио следећа закључна запажања на свом 1322. и 1323. састанку (CAT/C/SR.1322 и CAT/C/SR.1323), који су одржани 12. маја 2015. године.

А. Увод

2. Комитет изражава признање Држави уговорници за прихватање поступка извештавања на основу списка претходно постављених питања пошто он побољшава сарадњу са Државом уговорницом.

3. Комитет такође поздравља делегацију Државе уговорнице на високом нивоу, као и додатне усмене и писане информације представника Државе уговорнице на постављена питања и забринутост изражену за време разматрања извештаја.

4. Комитет подсећа на своја претходна закључна запажања (CAT/C/SRB/CO/1, став 22.) и примећује да Држава уговорница и даље саопштава да није у могућности да прати примену Конвенције на Косову због чињенице да Мисија привремене администрације Уједињених нација на Косову (UNMIK) врши цивилну власт на основу Резолуције Савета безбедности УН 1244 (1999). Комитет сматра да Конвенција важи и на Косову и, према томе, подстиче УНМИК да му достави, у сарадњи са органима Косова и не доводећи у питање коначни правни статус Косова, извештај о стању људских права на Косову од јуна 1999. године.

Б. Позитивни аспекти

5. Комитет са задовољством констатује да је Држава уговорница ратификовала Конвенцију о правима особа са инвалидитетом и Опциони протокол уз њу 31. јула 2009. године.

6. Комитет поздравља ступање на снагу, као и измене домаћег законодавства, укључујући и:

(а) Доношење Закона 7/2011, којим се именује Заштититник грађана Републике Србије (Омбудсман) као национални превентивни механизам према Опционом протоколу уз Конвенцију;

(б) Измену члана 388. Кривичног законика, којом се повећавају казне за кривично дело трговине људима;

(в) Доношење Закона 72/09 о сарадњи са Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију (ICTY) и Споразума из 2011. године о извршењу кривичних санкција које је одредио Међународни кривични трибунал за бившу Југославију;

(г) Доношење Закона о извршењу кривичних санкција 2014. године и Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера.

7. Комитет такође похваљује напоре Државе уговорнице да промени политике и поступке да би омогућила већу заштиту људских права и примењивала Конвенцију, а нарочито:

(а) Доношење Националне стратегије за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и партнерским односима и општих и посебних протокола за поступање у тим случајевима 2011. године;

(б) Доношење 2013. године Националне стратегије за реформу правосуђа за период од 2013. године до 2018. године;

(в) Доношење Стратегије за смањење преоптерећености смештајних капацитета у заводима за извршење кривичних санкција за период 2010-2015. године и њеног Акционог плана;

(г) Доношење Стратегије за развој система извршења кривичних санкција 2013. године и њеног Акционог плана 2014. године.

В. Главни разлози за забринутост и препоруке

Дефиниција тортуре и застарелост

8. Комитет поздравља информацију коју је дала делегација да се припремају измене Кривичног законика да би се дефинисало кривично дело тортуре. С тим у вези, Комитет остаје забринут због непостојања усклађености чл. 136. и 137. ст. 2. и 3. Кривичног законика који се баве делима тортуре и због чињенице да они нису усаглашени са свим елементима кривичног дела тортуре, како је дефинисано чланом 1. Конвенције. Комитет такође жали што Кривични законик и даље задржава застарелост у односу на кривично дело тортуре, и што се неколико кривичних поступака због тога сматрало застарелим (чл. 1. и 4.).

Подсећајући на своја претходна закључна запажања (CAT/C/SRB/CO/1, став 5.), Комитет пожурје Државу уговорницу да одмах спроведе неопходне законодавне мере да би се усагласиле одредбе о торттури Кривичног законика и довеле у склад са дефиницијом садржаном у члану 1. Конвенције, укључујући и дела тортуре учињена од стране или уз подстицање, или уз сагласност или повинување, државног службеника или другог лица које поступа по службеној дужности. Држава уговорница треба такође да осигура кажњавање дела тортуре одговарајућим казнама сразмерним њиховој тешкој природи, у складу са чланом 4. став 2. Конвенције. Комитет такође пожурје Државу уговорницу да укине застарелост за кривично дело тортуре и предузме неопходне радње да поново покрене истраге дела тортуре које су прекинуте због застарелости.

Основна правна заштита

9. Иако констатује да домаће законодавство садржи основну правну заштиту од тортуре, Комитет је забринут због извештаја да се лекарски прегледи лица лишених слободе често обављају у присуству полицајаца и да

често не садрже детаљан опис повреда или тумачење налаза. Комитет је такође забринут због извештаја о лошем квалитету рада адвоката по службеној дужности, који се често налазе са својим клијентима само на суду, и због чињенице да лица која је полиција позвала и испитивала као сведоке, а која су касније оптужена, имају право на адвоката само од тренутка када су оптужени. Комитет такође констатује извештаје који указују да је евиденција лица лишених слободе често непотпуна (чл. 2, 11. и 12.).

Комитет такође пожурује Државу уговорницу да обезбеди да у пракси свако лице лишено слободе добије правну заштиту од тортуре од почетка лишавања слободе, између осталог:

(а) Обезбеђењем независног лекарског прегледалица лишених слободе од почетка лишавања слободе који треба обавити ван саслушања и, осим ако лекар о коме је реч изричито не захтева другачије у датом случају, без присуства полицијског особља. Држава уговорница треба такође да осигура да записник састављен након лекарског прегледа садржи, између осталог: (i) приказ изјава лица које су битне за лекарски преглед (укључујући његово здравствено стање и све оптужбе због злостављања); (ii) потпун приказ објективних лекарских налаза на основу темељног прегледа, и iii) запажања здравственог радника у светлу i) и ii), са знаком доследности између изнетих оптужби и објективних лекарских налаза. Резултати прегледа такође треба да буду доступни лицу лишеном слободом коме је реч и његовом или њеном адвокату. Здравствени радници (и лица лишена слободе о којима је реч) не треба да буду изложена било ком облику неоправданог притиска или репресалијама руководећег особља када обављају ту дужност;

(б) Јачањем система бесплатне правне помоћи ради обезбеђења да се право на приступ надлежном и независном адвокату делотворно примењује за сваког ко има законску обавезу да остане приведен у полицију;

(в) Држањем стандардних и свеобухватних евиденција о привођењу у свим притворским местима;

(г) Редовним праћењем поштовања правне заштите од стране свих државних службеника и обезбеђењем да сви они који не поштују ту заштиту буду прописно кажњени.

Некажњивост тортуре и злостављања

10. Комитет констатује са забринутошћу да је од 391 притужбе због тортуре и злостављања поднете Одељењу унутрашње контроле полиције у периоду од 2009. године до марта 2012. године, само 15 процената имало за резултат дисциплинске мере, од којих су већина биле новчане казне. Иако Држава уговорница не пружа даље информације о броју и резултатима кривичних истрага, Комитет је веома забринут због информације да је у само 15 процената кривичних предмета регистрованих од 2010. године донета осуђујућа пресуда, а најчешћа казна је била условна казна на једну или две године. Комитет је такође дубоко забринут због извештаја да је у већини случајева, тужилац одбацио притужбе, и узнемирен је због измена Законика о кривичном поступку из 2013. године према којим тужилац више није у обавези да спроведе истрагу у случајевима тортуре који спадају у оквир члана 137. ст. 2. и 3. Кривичног

законика, а жртва нема могућност да предузме супсидијарно кривично гоњење у тим случајевима (чл. 12. и 13.)

Комитет пожурје Државу уговорницу да усвоји неопходне мере да измени културу некажњивости тортуре, између осталог:

(а) **Изменама Законака о кривичном поступку тако да јавни тужиоци имају законску обавезу да предузимају хитне, делотворне и непристрасне истраге, кад год постоји оправдан основ да је дело тортуре или злостављања почињено као резултат радњи или пропуста државних службеника или лица која поступају по службеној дужности, без обзира да ли је жртва уложила званичну притужбу;**

(б) **Обезбеђењем да независно тело које није повезано са полицијом и није под њеном надлежношћу спроводи истраге свих оптужби за торттуру, злостављање и наводну претерану употребу силе од стране полиције;**

(в) **Обезбеђењем да сваки судија, пошто сазна из изјаве лица лишеног слободе да је било изложено торттури, предузме неопходне мере да нареди хитну и делотворну истрагу кад год постоје оправдане основе да је почињено дело тортуре;**

(г) **Обезбеђењем да државни службеници под кривичном или дисциплинском истрагом због извршених дела тортуре или злостављања буду одмах суспендовани са посла и да не раде током целе истраге, уз поштовање начела претпоставке невиности;**

(д) **Гарантовањем заштите подносиоцима пријава и жртвама од злостављања или застрашивања који могу да се јаве као последица њихове пријаве, благовременог информисања о напретку и резултатима њихове пријаве и да могу да остварују своје право на правни лек и учествују у поступку кад год се не слажу са неделовањем кривичног гоњења;**

(ђ) **Благовременим довођењем на суђење наводних починилаца дела тортуре или злостављања и, ако се утврди да су криви, кажњавањем казнама сразмерним тешкој природи њихових дела.**

Истраге кривичних дела према међународном праву

11. Комитет поздравља мере које је делегација најавила ради решавања питања недовољних средстава обезбеђених за Канцеларију тужиоца за ратне злочине и спорог напретка у кривичном гоњењу кривичних дела према међународном праву, посебно решавања командне одговорности, кривичних дела сексуалног насиља и преноса и сакривања тела у масовним гробницама у Батајници, Петровом Селу, Рудници и језеру Перућац. Комитет такође поздравља ангажовање Државе уговорнице на јачању Јединице за заштиту сведока, али остаје забринут због наводног застрашивања и злостављања заштићених сведока који још нису дали изјаве од стране припадника Јединице за заштиту сведока (чл. 2, 12. и 16.).

Комитет подстиче Државу уговорницу да се придржава обавезе јачања људских и материјалних ресурса Канцеларије тужиоца за ратне злочине и решавања садашњих препрека кривичном гоњењу кривичних дела према међународном праву, укључујући и торттуру, између осталог:

(а) Обезбеђењем да сва лица, укључујући и више службенике и службенике средњег ранга, осумњичена за саучесништво, и почионици ратних злочина и злочина против човечности буду изведени пред правду;

(б) Предузимањем хитних, делотворних и непристрасних истрага оптужби о злостављању од стране припадника Јединице за заштиту сведока;

(в) Јачањем Јединице за заштиту сведока и њених протокола као и процесних правила за испитивање заштићених сведока ради обезбеђења највишег стандарда заштите за сведоке и њихове породице.

Услови лишавања слободе

12. Иако поздравља мере предузете за смањење преоптерећености и побољшање материјалних услова и приступа здравственој заштити у притворским јединицама (види ст. 6(г) и 7(в) и (г) у горњем тексту), Комитет је забринут због тога што је попуњеност у поправним установама и даље изнад 116 процената, и констатује информацију о лошим условима у притворским јединицама, посебно у полицијским станицама, недостатку садржајних активности и интеракције међу лицима у притвору и недовољним здравственим услугама, укључујући и заштиту менталног здравља у затворима. Комитет је такође забринут због информације да правосудни органи настављају да дају предност мерама хапшења и притвору у истрази у односу на алтернативне мере, и поред напора Државе уговорнице да подстиче употребу мање рестриктивних мера. Комитет остаје забринут због великог броја смртних случајева у затворима, укључујући и самоубиства, као и случајеве насиља међу затвореницима. Комитет такође констатује са забринутошћу информацију да се „нестандардни предмети“ и даље повремено налазе у просторијама које се користе за саслушања у полицији (чл. 2, 11. и 16.).

Држава уговорница треба да настави са напорима за побољшање услова лишавања слободе у притворским јединицама, посебно:

(а) Спровођењем делотворних мера осмишљених за елиминисање преоптерећености, посебно широм применом ванзаводских мера уместо затворских казни, у светлу Стандардних минималних правила Уједињених нација за ванзаводске мере (Токијска правила);

(б) Потпуним спровођењем препорука националног превентивног механизма, укључујући и побољшање приступа здравственој заштити као и потпуним приступом службама заштите менталног здравља у свим затворима и повећањем радних и рекреативних активности лица у притвору;

(в) Обезбеђењем: (i) да сви случајеви смрти, самоубиства, покушаја самоубиства и насиља у затворима буду пријављени централним органима у сврхе мониторинга;

(ii) да се сви случајеви делотворно и независно истраже и, пошто се утврди кривична одговорност, да се дође до казне сразмерне тежини прекршаја;

(iii) побољшаног аудио-визуелног мониторинга просторија за саслушање у полицијским станицама и затворима; (iv) мониторинга и откривањем ризичних лица лишених слободе, усвајањем превентивних мера у вези са ризиком од самоубиства и насиља међу затвореницима, укључујући

повећање броја затворског особља; (v) обезбеђењем непрекидног мониторинга и чувањем „нестандардних предмета“.

Обештећење

13. Комитет је забринут због информације да судови често примењују законодавство тако да захтеви за обештећење од Државе постану застарели у року од пет година од догађаја који је довео до повреде или у року од три године од датума када тужилац сазна за штету. Комитет такође констатује са забринутошћу информацију да жртве често не задовоље високе стандарде доказивања штете или неправде које судови одреде, чак и са дијагнозом посттравматског стресног синдрома (ПТСС), а када је накнада досуђена након дугог поступка, она је често веома мала. Комитет остаје забринут због непостојања посебног програма за обезбеђење рехабилитације жртвама тортуре и злостављања (члан 14.).

Позивајући се на свој Општи коментар број 3 (2013), Комитет подстичу Државу уговорницу да уклони разне препреке у постојећем законодавству и његовој примени које онемогућавају остваривање права на правни лек жртва тортуре и злостављања. У ту су сврху, Држава уговорница треба неодложно да се уздржи од примене застарелости на одштетне захтеве жртва тортуре или злостављања од Државе, као и неодговарајућих судских поступака за доказивање или одређивање штета. Држава уговорница треба такође да припреми податке о броју жртва тортуре и злостављања, укључујући и жртве рата, присилно мобилисане избеглице и жртве међу лицима која траже азил, и у потпуности процени њихове потребе, укључујући и право на рехабилитацију, обезбеђењем специјализованих, холистичких служби рехабилитације, одговарајућих и одмах доступних без дискриминације.

Пристап поступку одређивања азила без одлагања

14. Комитет са озбиљном забринутошћу констатује информацију коју је делегација дала да је од 16.490 лица која су изразила намеру да траже азил 2014. године, у само 18 предмета извршена процена и да је шест лица добило уточиште или супсидијарну заштиту. Комитет је забринут што недовољни људски ресурси Канцеларије за азил не могу да на одговарајући начин одговоре растућем броју лица која траже азил, што има за последицу немогућност њихове неодложне регистрације и што лица која траже азил у пријемним центрима не могу да поднесу захтев за азил. Комитет такође узима у обзир извештаје да велики број потенцијалних азиланата бива кажњен због незаконитог боравка у прекршајним судским поступцима, где немају бесплатну правну помоћ нити добијају делотворне информације од преводилачких служби о могућности да траже азил или ризику да буду протерани. Комитет такође констатује да ни лица која траже азил у притвору на аеродрому „Никола Тесла“ не уживају ова права и не добијају налог за притвор или протеривање који могу да оспоре (чл. 2, 3. и 16.).

Држава уговорница треба да настави са напорима и да их појача ради олакшања приступа хитном и правичном појединачном поступку за одређивање азила како би се избегао ризик од протеривања. У ту су сврху, Држава уговорница треба да:

(а) Обезбеди да Канцеларија за азил има довољно особља и финансијских и техничких средстава да би могла да на време региструје лица која траже азил, изда им одмах идентификационе картице, спроведе појединачне разговоре уз подршку преводилачких служби и донесе одлуке о статусу избеглица у разумном року. Држава уговорница треба да регулише ове недостатке у нацрту новог Закона о азилу, укључујући и непостојање обавеза са временским роковима;

(б) Успостави и осигура спровођење стандардизованих и приступачних поступака азила и тражења азила на међународним аеродромима и у транзитним зонама;

(в) Гарантује приступ независној, квалификованој и бесплатној правној помоћи и преводилачким услугама за лица која траже азил током целог поступка азила, као и прекршајних поступака и при задржавању на аеродрому, да би се оспорила законитост налога за њихову депортацију и притвор.

Забрана протеривања

15. Констатујући одлуку Врховног суда да протеривање у „сигурну трећу земљу“ треба да буде везано са обавезом службеника за азил да ситуацију процени од случаја до случаја, Комитет је забринут због извештаја да се у пракси правило сигурне треће земље скоро аутоматски примењује. Штавише, Комитет је забринут што Држава уговорница спроводи поступке присилног враћања и због извештаја о злостављању, укључујући батине и изнуђивање новца од миграната без докумената од стране службеника за спровођење закона. Он је такође забринут због информације да се лица протерана у Србију из Мађарске подвргавају присилном враћању у Бившу Југословенску Републику Македонију, на основу примене споразума о реадмисији, без делотворних процесних гаранција за приступ правним лековима против одлуке, бесплатној правној помоћи или информацијама преводилачких служби. Комитет је забринут што су ови појединци изложени појачаном ризику од протеривања, укључујући и ланчано протеривање (чл. 2, 3. и 16.).

Комитет позива Државу уговорницу да обезбеди да поступак утврђивања азила обезбеђује независно разматрање захтева које поштује начело забране протеривања, без обзира да ли се земља одредишта сматра сигурном. Држава уговорница треба такође да осигура потпуну заштиту од протеривања успостављањем неопходне правне и административне заштите и правних лекова у поступцима принудног враћања и тиме гарантује у сваком тренутку да се ниједна особа којој је неопходна међународна заштита неће вратити у земљу у којој је она у опасности да буде подвргнута тортури или окрутном, нечовечном или понижавајућем поступању, условима или кажњавању или ланчаном протеривању. Држава уговорница треба такође да успостави формалне механизме за мониторинг границе, у сарадња са Високим комесаром УН за избеглице и организацијама цивилног друштва и да се енергично бори против злостављања и уцењивања имиграната без докумената од стране полиције, укључујући и слање јасне и недвосмислене поруке да су такви поступци неприхватљиви, и кривичним гоњењем и кажњавањем починилаца.

Родно засновано насиље и насиље у породици

16. Комитет жали што не постоје разврстани подаци о броју пријављених случајева свих облика насиља над женама, и о броју истрага и спроведеног кривичног гоњења због тога. Он је такође забринут због малих казни које се одређују у случајевима родно заснованог насиља и насиља у породици, које се у већини биле условне казне. Комитет такође констатује са забринутошћу непостојање хитних налога за заштиту, растући број феминицида и деце жртава насиља у породици, и пружање недовољне подршке и помоћи Државе жртвама родно заснованог насиља током и након кривичног поступка (чл. 2, 12, 13, 14. и 16.).

Држава уговорница треба опет да удвостручи напоре у борби против родно заснованог насиља и насиља у породици, између осталог:

(а) Предузимањем хитних, делотворних и непристрасних истрага свих случајева насиља и кривичним гоњењем и кажњавањем починилаца у складу са тежином њихових дела;

(б) Обезбеђењем делотворног спровођења Општих и Посебних протокола за борбу против насиља над женама у породици и у партнерским односима и усвајањем нових протокола за поступке у осталим случајевима родно заснованог насиља;

(в) Обезбеђењем добробити за жртве родно заснованог насиља мерама хитне и ефикасне заштите, и приступом довољним и на одговарајући начин финансираним прихватилиштима, лекарској и правној помоћи, психолошким саветовалишту и програмима социјалне помоћи;

(г) Успостављањем централизованог система прикупљених података о свим облицима насиља у породици и родно заснованог насиља да би се олакшале процене ризика и побољшала заштита, проценио обим ове појаве и деловања предузетих мера.

Трговина људима

17. Иако поздравља законодавне и друге мере које се баве трговином људима (ст. 6 (б) у горњем тексту), Комитет је забринут због извештаја да се неке жртве кажњавају за дела почињена као последица тога што су била предмет трговине и не добијају довољну заштиту од поновљене виктимизације и застрашивања у дуготрајним кривичним и парничним поступцима. Комитет такође узима у разматрање извештавање о недовољном финансирању за обезбеђење служби за жртве трговине људима, као и о непостојању координације и механизма за обраћање између Центра за социјални рад за жртве трговине људима и невладиних организација које раде у овој области (чл. 2, 12, 13, 14. и 16.).

Држава уговорница треба да:

(а) Настави напоре на извршавању законодавства против трговине људима тако што ће одмах, делотворно и непристрасно истражити све случајеве трговине људима и казнити починиоце трговине људима одговарајућим казнама;

(б) Повећа сензитизацију активности у правосуђу и међу службеницима за спровођење закона о неопходности унапређења заштите жртава трговине људима у кривичним поступцима тако што ће обезбедити њихово некажњавање за дела почињена као последица трговине људима,

скраћивањем суђења и избегавањем застрашивања сведока и секундарне виктимизације;

(в) Олакша приступ накнади за жртве трговине људима, без обзира на исход кривичног поступка или идентитет починилаца;

(г) Обезбеди довољно државних средстава за службе помоћи и поновне интеграције жртава трговине људима и побољша механизме за идентификацију жртава и координацију и механизме обраћања између пружалаца услуга и службеника;

(е) Предузме процену утицаја Акционог плана за борбу против трговине људима за период од 2009. до 2011. године и усвоји нови план без одлагања.

Притвор лица са менталним и психо-социјалним сметњама

18. И поред Закона 45/13 о заштити лица са менталним сметњама, Комитет са забринутошћу констатује да велики број лица са менталним и психо-социјалним сметњама, укључујући и старија лица, бива против своје воље смештен у психијатријске установе и да није учињен скоро никакав напредак ка деинститулизацији. Комитет такође констатује случајеве у којима лица примљена против своје воље у психијатријске болнице судија није могао да саслуша нити да она буду обавештена о судској одлуци и доступним правним лековима. Комитет такође констатује да Закон 45/13 и даље подржава изолацију и физичко обуздавање психијатријских пацијената и забринут је због информације да се издвајање и даље примењује у Центру за децу и омладину са сметњама у развоју у Ветернику и да се средства за спутавање користе у психијатријским болницама без сталног мониторинга особља, на очиглед осталих пацијената, а понекад, и у прекомерним временским периодима. Комитет је такође забринут због извештаја да претерана употреба рестриктивних мера у установама за заштиту менталног здравља није довољно испитана (чл. 2, 11, 13. и 16.).

Комитет препоручује Држави уговорници да:

(а) Убрза развој мера алтернативне друштвене подршке ради смањења броја лица са менталним и психо-социјалним сметњама смештених у установе и обезбеди да се смештај против сопствене воље у притвор, укључујући и психијатријске установе и установе социјалне заштите обавља само на основу законске одлуке која подлеже периодичном судском преиспитивању, гаранцијама за све врсте делотворне правне заштите;

(б) Измени законодавство да се забрани употреба одвајања деце и лица са менталним и психо-социјалним сметњама и обезбеди да се употреба спутавања избегава или примењује само као последња могућа мера, када све остале алтернативе за контролу не успеју, у најкраћем могућем року, под строгим лекарским надзором, и да се свака таква мера прописно евидентира;

(в) Обавља честе прегледе и предузме делотворне и непристрасне истраге случајева злостављања и претеране употребе рестриктивних мера у психијатријским установама и жртвама обезбеди правне лекове и обештећење;

(г) Побољша услове притвора и поступања са лицима са менталним и психо-социјалним сметњама у психијатријским установама и другим центрима да би се боље поштовала њихова приватност и да би се припремили за одговарајући повратак у заједницу.

Напади на новинаре, борце за људска права и мањине

19. Комитет је веома забринут што се борци за људска права, новинари, лезбејке, хомосексуалци, бисексуалци, трансексуалци и ЛГБТИ особе и припадници ромске заједнице и даље нападају, угрожавају и застрашују. Он жали због непостојања потпуних статистичких података о броју притужби и осуда због претњи и напада на ове групе и о мерама предузетим за спречавање таквих поступака. Комитет је такође веома забринут због извештаја да органи за спровођење закона не поступају марљиво у истрази и кажњавању тих случајева, и у примени законских одредби на злочине мотивисане мржњом (чл. 2, 12, 13. и 16.).

Комитет позива Државу уговорницу да јавно осуди претње и нападе на борце за људска права, новинаре, ЛГБТИ особе и припаднике ромске заједнице и да се суздржи од подржавања, било мерама или пропустом, ових напада обезбеђењем:

(а) Њихове делотворне заштите од претњи и напада којима могу бити изложени због својих активности, сексуалне оријентације или етничког порекла;

(б) Хитних, темељних и делотворних истрага свих претњи и напада усмерених на ове групе, укључујући све наводне дискриминаторне мотиве који могу изазвати те радње, и гаранцијама да ће се одговорним судити и да ће се казнити у складу са тежином њихових дела;

(в) Делотворне обуке службеника за спровођење закона и носилаца правосудних функција о злочинима мотивисаним мржњом и систематског мониторинга;

(г) Мера подизања свести ради супротстављања предрасудама и стереотиповима и политика за борбу и спречавање злочина мотивисаних мржњом и дискриминацијом, нарочито на основу сексуалне оријентације, идентитета или етничког порекла.

Обука

20. Комитет констатује да се обуке о одредбама Конвенције не обезбеђује на редовној основи за лица ангажована у поступање са лицима лишеним слободе. Комитет је такође забринут што смернице изнете у Приручнику о делотворној истрази и документацији за тортuru и друго окрутно, нечовечно или понижавајуће поступање или кажњавање (Истанбулски протокол) нису у потпуности уграђене у истраге случајева тортуре или злостављања (чл. 10.).

Држава уговорница треба да:

(а) Развије модуле о одредбама Конвенције у периодичним и обавезним програмима обуке службеника за спровођење закона, судија, тужилаца, затворског особља и имиграционих службеника;

(б) Обезбеди редовну обуку о поступцима утврђеним у Истанбулском протоколу за полицајце, службенике за азил, судије, тужиоце, стражаре у заводима, лекарске специјалисте за судску медицину и особље које ради у пријемним или притворним центрима, укључујући обуку о откривању психолошких трагова тортуре и о родно-осетљиве приступе, и да осигура да смернице изнете у Протоколу буду уграђене у истраге случајева тортуре или злостављања.

Заштитник грађана (Омбудсман)

21. Комитет поздравља усвајање Закона 7/2011 о именовању Заштитника грађана (Омбудсмана) за националног превентивног механизма (НПМ). Комитет је, међутим, забринут због непостојања довољних финансијских средстава и сталног особља за Заштитника грађана како би делотворно обављао мандат НПМ. Комитет такође жали због непостојања информација о степену спровођења одлуке Народне скупштине да се поштују препоруке које даје НПМ из 2013. године. Комитет је даље забринут због покушаја Контролног одбора Службе безбедности Народне скупштине да оспори надлежност Заштитника грађана да поступа по представкама ако је покренут кривични поступак (чл. 2.).

Држава уговорница треба да обезбеди делотворан и независан рад Заштитника грађана и суздржи се од задирања у његов мандат да поступа по представкама у појединачним случајевима, без обзира да ли је кривични поступак покренут. Држава уговорница треба такође да обезбеди одговарајуће и стално особље и материјална средства за обезбеђење независног и делотворног рада Заштитника грађана како би обављао мандат НПМ. Држава уговорница треба такође да осигура да се сви релевантни органи придржавају одлуке Народне Скупштине о спровођењу препорука Заштитника грађана без одлагања.

Независност правосуђа

22. Иако поздравља мере предузете за јачање независности правосуђа (види такође став 7(б) у горњем тексту), Комитет је и даље забринут што Народна скупштина и даље потврђује именовање кандидата за судије које је предложио Високи савет судства, што ствара значајну парламентарну улогу у избору судија (чл. 2. и 12.).

Држава уговорница треба да настави са предузимањем мера за обезбеђење потпуне независности и непристрасности правосуђа у вршењу његове функције, и треба да преиспита режим за именовање судија у складу са Основним начелима независност правосуђа (Резолиција Генералне скупштине 40/146) и вредностима 1 и 2 Начела о понашању судија из Бангкока (2002. година).

Пратећи поступак

23. Комитет од Државе уговорнице тражи да до 15. маја 2016. године достави пратеће информације као одговор на препоруке Комитета у вези са корацима предузетим за обезбеђење независних лекарских прегледа притворених лица од почетка лишавања слободе и за јавну осуду претњи и напада на борце за људска права, новинаре, ЛГБТИ особе и припаднике ромске заједнице и њихову истрагу како је предвиђено у ст. 9 (а) и 19. овог документа.

Остала питања

24. Комитет позива Државу уговорницу да ратификује основни уговор Уједињених нација о људским правима у коме још није страна, на име Међународну конвенцију за заштиту права свих радника миграната и чланова њихових породица.

25. Држава уговорница се моли да извештај достављен Комитету и закључна запажања Комитета објави на одговарајућим језицима, на званичним веб-страницама и достави медијима и невладиним организацијама.

26. Држава уговорница је позвана да свој следећи извештај, који ће бити трећи периодични извештај поднесе до 15. маја 2019. године. У ту сврху, Комитет ће благовремено доставити Држави уговорници списак питања пре извештавања, узимајући у обзир да је Држава уговорница прихватила да извештава Комитет према поступку на основу списка претходно постављених питања.